

Сливка В. І., студент,
Юридичний факультет, Чернівецький національний
університет ім. Ю. Федьковича, м. Чернівці
Науковий керівник: Бабін І. І., к.ю.н., доцент

ПРАВОВИЙ КОНСЕНСУС ЯК СПОСІБ ЗМЕНШЕННЯ АСИМЕТРИЧНОСТІ В ПОДАТКОВОМУ ПРАВІ: ЗАГАЛЬНОПРАВОВІ ЗАСАДИ

На шляху до розбудови сучасної української держави європейського зразку на демократичних засадах розвитку, актуальним перед державою і суспільством постає завдання пошуку нових підходів до формування паритетних партнерських взаємовідносин між державою і громадянським суспільством в усіх без винятку сферах суспільного життя, та особливо в податковій. Такий перехід має здійснюватись поступово, базуючись на новій демократичній ідеології побудови відкритих взаємин між владним та приватним секторами суспільного життя, що цілком закономірно вимагає зміни соціальних й економічних орієнтирів, урівноваження публічних й приватних інтересів, обов'язкової легітимізації балансу цих прав та інтересів. Це можливо здійснити за допомогою налагодження пропорційності не тільки в формальному обсязі прав і обов'язків платника податків і держави у податкових правовідносинах, а й шляхом наповнення їх новим змістом, який відображав би двосторонність цих відносин і формальну рівність їх суб'єктів [1, с. 119], тобто внаслідок послаблення ступеню асиметричності податкового права.

Серед дієвих способів зменшення асиметричності податкових прав і обов'язків платника податків з одного боку і держави з другого, пропонуємо виділяти такий, як налагодження ефективного діалогу між державою і платниками податків, громадськістю. На наш погляд, в основі побудови такого діалогу має лежати *концепція консенсусної демократії* (засновник – А. Лейпхарт) як новітньої моделі управління податковою системою. За цією концепцією головним для держави і платників податків є досягнення консенсусу (згоди, злагоди) у вирішенні проблем в сфері оподаткування.

У сучасному політизованому суспільстві процес управління податками як основним джерелом поповнення державної казни передбачає не лише пошук компромісів і досягнення консенсусів між вищими органами влади, основними політичними силами у представницьких органах влади як шлях вирішення внутрішніх протиріч самої держави (як суб'єкта податкового права), а й пошук відповідних компромісів і спільне вироблення консенсусних рішень у процесі взаємодії держави з її громадянами – платниками податків, громадськими

представницькими (від бізнесу) інституціями. Як слідує з доповіді Національного інституту стратегічних досліджень «проблема налагодження взаємовідносин держави з громадянами набуває дедалі більшої актуальності в порядку денному державної політики в Україні .... Україна перебуває в процесі напрацювання інструментів та практик взаємодії в цій сфері, адаптації законодавства до європейських стандартів, виконання конкретних зобов'язань» [2, с. 22]. Маємо зазначити, що для побудови ефективного діалогу між державою і платниками податків, по-перше, створено належне правове підґрунтя, по-друге, висловлена готовність громадськості. Так, розглядаючи даний діалог соціальним, наведемо нормативне його визначення, що міститься в ст. 1 Закону України «Про соціальний діалог в Україні»: «соціальний діалог – процес визначення та зближення позицій, досягнення спільних домовленостей та прийняття узгоджених рішень сторонами *соціального* діалогу, які представляють інтереси працівників, роботодавців та органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, з питань формування та реалізації державної соціальної та економічної політики, регулювання трудових, соціальних, економічних відносин» [3]. Відмітимо, що майже усі ознаки вказаної категорії узгоджуються зі змістом теоретичної категорії «консенсус». На це вказує зокрема її юридичне енциклопедичне визначення [4, с. 267]: як «взаємна згода, єдність, спільність позицій, що формуються та утверджуються в суспільстві й державі, де різні суспільні групи з притаманними їм відмінностями у поглядах, нерідко протилежними інтересами, зумовленими соціальними, політичними, національними, релігійними та іншими особливостями, погоджуються й об'єднуються навколо спільних для суспільства, держави проблем їхнього співіснування, спільної життєдіяльності й приходять до узгодженого та прийнятного для всіх груп рішення (конституція, закони); як «принцип, метод, процедуру одностайного прийняття колективних рішень на основі подолання розбіжностей у результаті виявлення і визнання спільних інтересів та досягнення згоди щодо них. Консенсус ґрунтується на врахуванні думок кожної зі сторін, визначенні в їхніх позиціях того спільного, що об'єднує сторони. Принцип консенсусу передбачає згоду сторін з усіх істотних позицій, одностайне прийняття рішень усіма учасниками наради, конференції тощо».

Виходячи з викладеного, можна зробити висновок, що ефективними може вважатись лише такий соціальний діалог держави з платниками податків, в результаті якого на основі взаємних поступок (компромісів) досягнуто згоди (консенсусу) з усіх порушених питань, а також спільно вироблено й погоджено проекти конкретних владних чи управлінських рішень, прийняття яких спроможне розв'язати (врегулювати) наявну проблему (прогалину) в податковій сфері. Саме тому кожен із учасників такого діалогу (взаємодії, співпраці) повинен не лише глибоко

розбиратися в суті проблеми, а й поважати й чути думки, пропозиції та зауваження інших учасників, намагатися віднайти спільні риси різних позицій та виробити прийнятне для всіх рішення щодо шляху розв'язання наявної проблеми.

Література

1. Рарицька В. Б. Податковий обов'язок платника податку як основа асиметричності податкового права Держави / В. Б. Рарицька // Науковий вісник Чернівецького університету: зб. наук. праць. – Вип. 728: Правознавство. – Чернівці: ЧНУ, 2014. – С. 116-122.

2. Доповідь Національного інституту стратегічних досліджень «Про стан розвитку громадянського суспільства в Україні». – Київ, 2012. – 56 с.

3. Про соціальний діалог в Україні: Закон України від 23 грудня 2010 р. № 2862-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 28. – Ст. 255.

4. Юридична енциклопедія: У 6-ти т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) [та ін.]. – К.: «Українська енциклопедія» імені М. П. Бажана, 1998. – Т. 3: К-М. – 2001. – 792 с.

УДК 347.73:336.225.676

Шандра Р. О., Миронова В. І., студенти,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Пивовар Ю. І., к.ю.н., доцент

ОКРЕМІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО-ПРАВОВОГО ВИЗНАЧЕННЯ ОПОДАТКОВУВАНОГО ДОХОДУ ТА МІСЦЯ НАДАННЯ ПОСЛУГ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

Динамічний світовий розвиток сектору послуг повітряного транспорту призвів до того, що аеропорти стали необхідним елементом транспортної інфраструктури. В даний час повітряний транспорт – це не тільки перевезення пасажирів. Підприємства повітряного транспорту також проводять багато різних заходів, спрямованих на сприяння або заохочення діяльності в галузі перельотів. Зокрема, можемо до таких заходів віднести діяльність, пов'язану з продажем пасажиром їжі та напоїв, лізинг або оренду повітряних суден та контейнерів, а також рекламна діяльність. Ця тенденція знаходить своє відображення у структурі доходів, отриманих авіакомпаніями. Останні роки відзначаються стійким зростанням в загальних доходах саме їх частки від діяльності «поза повітряним транспортом».

В сучасних динамічних умовах економічної дійсності має місце «відставання» правового забезпечення механізму оподаткування доходів, отриманих підприємствами повітряного транспорту. Серед основних